

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)
19 iunie st. v.
1 iulie st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 25.

ANUL XXX.
1894.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Basmul.

(Cetit de autorul în ședința dela 9/21 aprilie an. c. din sesiunea generală a Academiei Române.)

(Urmare.)

I. Locuțiunile metaforice ale basmului.

Dr. Urban Jarnik (Sprachliches aus rumän. Volksmärchen, Wien, 1877) atrase cel dintâu atențiunea asupra bogăției elementului metaforic în *basmele* române, publicând și esplicând un număr de specimene. Elevul meu dl I. D. Valaori dela școala normală superioară a completat pentru mine lucrarea lui dr. Jarnik in următoarea listă de vre-o 230 metafore relative la 86 de noțiuni:

1. Abundanță: Norocu-i curgea gărlă (Creangă nr. 7 p. 153.) Ii curgeau lacrimile pēru (Conv. lit. VI. 6—232 ap. Jarnik.)

2. Adevărat: Bine ar fi, mēi Chirică, de-ar fi tōte cu lapte câte le spui (Conv. lit. XI. 1—25 ap. Jarnik.)

3. A se amoresá: Așá-i că ți-a cădut cu tronc la inimă? (Creangă 7. 166.) I se aprind lui Ipate călcăile (Cr. 7. 163.) A inceput a le sfirí inimele unul după altul (Cr. 7. 167.)

4. Asociația: Și-a pus boii in cărd cu dracul (Cr. 8. 250.) Cu capra ți-ai pus in cărd? (Conv. lit. IX. 9.—343 ap. Jarnik.) Cu mine ți-ai pus boii in plug? (Ibid. 342.)

5. A bate joc: Ei îl luau cam peste picior despre avuțiile lui (Isp. I, 51 ap. Jarnik.)

6. Bētrân: O babă gârbovă de bētrânețe (Cr. 8. 139.) Femeia lui erá bētrână ca nu șciu cine; să spun: erá ca sfta Vineri (Conv. lit. IX. 5—185 ap. Jarnik.) Un pusnic bētrân, bētrân ca Dđeu (Ibid. 186.)

7. Belea: Vrei să ne aprindem pae 'n cap? (Cr. 1. 9.) Iată in ce chichion am intrat (Cr. 5. 84.)

8. Bucurie: Rídea inima babei de bucurie (Cr. 1. 4.) I se părea c'apucă pe Dđeu de un picior (C. Tr. 1876 ap. Jarnik.)

9. Bucuros: Ei îi dau fata cu măneci largi (Cr. 7. 165.)

10. Bun: Un băiat bun, drept și nevinovat, de să-1 pui la rană și să se vindece (Column. Traian 1876. 369 ap. Jarnik.) Un stăpân ca pânea cea bună (Conv. lit. XI. 1—25 ap. Jarnik.) Bârbatul meu e bun ca pânea cea bună (Ibid. 33 ap. Jarnik.)

11. Căință: O rodea la ficiți călcarea poruncei tatălui lor (Col. Tr. 1876, 172 ap. Jarnik.) Ve vor eși ele tōte pe nas (Cr. 8. 260.)

12. Cértă: Nu te pune 'n pōră cu împēratul iadului (Cr. 3. 49.)

13. Comunitate: Țēranii cari n'avusese nici in clin nici in mănecă cu dēnsul (Isp. I. 144 ap. Jarnik.)

14. A dispărē: Par că a intrat in pāmēnt (Cr. 2. 24.) S'a dus pe urlați după ceialalți (Cr. 3. 60.) Ia pe unchiaș de unde nu e (Isp. I. 56)

PĂȚANIA SCRISÓREI DE AMOR.

ap. Jarn.) Ia caii de unde nu-e (ibid. 151.) Ia iapa decât ai de unde (Conv. lit. IX. 12—546 ap. Jarn.)

15. A dormi: Se pune Enache pe gene (Cr. 1. 6.)

Adorme mort de puteai să tai lemne pe densusul (Cr. 8. 215.) Muierea cöce somnul până după noue ciasuri (Stănc. 22, ap. Jarn.) Se puseră a trage câte un puiu de somn (Isp. I, 121.) După ce-și făcură povara de somn, se sculară (Isp. I, 121.) Tu dormi ca un buștén (Isp. II, 1—37 ap. Jarn.) Adormi par că l'ar fi lovit cineva cu muchea 'n cap (Isp. I, 120 ap. Jarnik.) Nu fu cu puțință nici măcar a aromi, par că ar fi fost cu ochii in sóre (Isp. I, 120 ap. Jarnik.)

16. Drac: Par că ești cel de pe comóră de șcii tóte cele (Cr. 7, 150.)

17. Durere: Cu inima arsă (Cr. 5, 77.)

18. Fără grijă: Trecea prin pădure fără să-l doră măcar capul (Isp. I, 10 ap. Jarnik.) Trăi acolo ca 'n sînul mă-sei (Isp. II, 263 ap. Jarnik.) Ii (vei) trăi pe lângă noi ca banul cel bun (Conv. lit. XI. 1. 33 ap. Jarnik.)

19. Flămând: Imi gârăiau mațele de fόμε (ibid. 23.) Ii ghiorăiau mațele de fόμε (Cr. 8, 257.) Îi chiorăiă mațele de fόμε (Isp. II, 1, 76 ap. Jarnik.) Par că nu mâncase de o lună de ăile (Col. Traian. 1872, 257 ap. Jarnik.) Me róde la inimă de fόμε ce-mi e (Cr. 8, 259.) Dór nu v'au mas șorecii in pantece (ibid.)

20. A flecări: Ii megrea gura ca pupăza (ibid. 230.) Nu-mi tot spuneti cai verđi pe păreți (Conv. lit. XI. 1, 34 ap. Jarnik.) Începú să-i spue verđi și uscate (Cal. Bucur. 1876, 48 ap. Jarn.) Ce-or fi mai dondănit și cât or mai fi dondănit (Cr. 8, 255.) Ómenii vorbesc vrute și nevrute (B. lit. X, 330 ap. Jarn.) Iți va tocă câte 'n lună și 'n sóre (C. lit. VI 1, 27 a. Jarn.) Spunea ala 'n d'ala (Isp. II, 1, 141 ap. Jarnik.)

21. Frumos: O fată scrisă de frumoasă (Sbiera 2, 23.) La sóre te puteai uitá, dar la dēnsa ba (Isp. I, 76 ap. Jarn.) Par că erá făcută de zahăr (Isp. I, 86 ap. Jarnik.) Iți erá mai drag să te uiți la el (Cr. 5, 76.) Měrul numai nu ăicea: mǎncă-me, surióră (Conv. lit. VI, 6, 230 ap. Jarnik.) Amēndoi aveau pe vino 'ncöce (Col. Tr. 1876, 277, ap. Jarnik.) Ruptă din sóre intocmai ca Iléna Cosinzéna (Conv. lit. IX, 1, 30 ap. Jarnik.) Frumósă de mama focului (Cr. 8, 276.) Ca un boboc de trandafir (Isp. I, 128 ap. Jarnik.) De-ți erá dragă lumea să te uiți la el (Sb. 152.)

22. A fugi: Pe aici ți-e drumul (Col. Tr. 1872, 260 ap. Jarnik.) O ia la papuc (Cr. 3, 47.) Își luă piciórele pe umeri (Conv. lit. VI, 6, 229 ap. Jarnik.) O apucă la sǎnētósa (Isp. I, 66 ap. Jarnik.) Iepurii o croiră la fugă (Cal. Bucur. 1877, 10.) O tulí la fugă, o tulí d'afuga (Isp. I, 67 ap. Jarnik.)

23. A medită: A se așterne pe gânduri (Cr. 3, 45.)

24. Gol: Punga pute a pustiu (ibid.)

25. A impinge: Ii făcú vânt in cazan (Isp. I, 66 ap. Jarnik.) Ii făcură vânt pe pórtă afară (Col. Tr. 1876, 370 ap. Jarn.)

26. A nu se 'mplini: Insurătórea remâne baltă (Conv. lit. XI, 1, 22 ap. Jarnik.)

27. Indrǎsnélă: Cercați marea cu degetul (Cr. 8, 260.)

28. A indurá: Inghitiră gălușca (Isp. II, 2, 24 ap. Jarnik.) Tăcea și inghitíă noduri (C. lit. IX, 12, 453 ap. Jarn.)

29. A înșelá: L'am boit (ibid., 454.) L'am potcovit bine (ibid.)

30. A întinde curse: Frații mei imi cöcea turta (Isp. I, 89.) Își puseră 'n gând să i-o cöcă (Isp. II, 42, ap. Jarnik.) Miroși cam ce papară i se gǎteșce (Isp. I,

137.) Vēđú ce plǎcinte i se pregăteșce (Col. Tr. 1876, nr. 28.) Șimțise că frații sei îi pórtă sǎmbetele (Isp. I, 42, ap. Jarnik.)

31. Invetăturá: Cartea a 'nvētat-o tótă din scórtă in scórtă (C. lit. IX, 23.) Invetășe cartea până la brău, adică se făcuse burduf de carte (Snóve I. 27 ap. Jarn.)

32. A invinge: Îl mǎncă uritul (Cr. 5, 73.) Uritul îi veniá de hac (Conv. lit. XI, 1, 21.) Am eu ac de cocjocul teu (Isp. I, 50 ap. Jarnik.) A încǎlecă pe nevoiă (Cr. 5, 78.) Să iésă d'asupra ca unt-de-lemnul (Isp. I, 21.)

33. A iubi: Se uitá la densusul ca la sóre (Isp. I, 72.) Drag ca ochii din cap (Conv. lit. XI, 1, 25.) Ca lumina ochilor (Cal. Bucur. 1877, 23, ap. Jarnik.) Par că-mi vine s'o sorb cu ochii de dragă ce-mi e (Conv. lit. XI, 1, 30.) O prǎpădiá din ochi de dragă ce-i erá (Créngă.) Se iubiau ca niște hulubași (C. lit. XI, 1, 30.)

34. Insedar: De florile měrului (Isp. II, 2, 67 ap. Jarnik.) Sari in sec (ibid. 62.) Dar degéba, să te pui și in picióre și 'n cap, tot nu poți (ibid. 1, 118.) Degéba mai bați apa 'n chiuă să se alégă unt (Conv. lit. X, 10, 378.) Umblă 'n gol (ibid. XI, 1, 22.) Ce s'a făcut s'a făcut, vēđú el acum că o mie de vorbe un ban nu fac (C. Tr. 1876, 173.)

35. Lǎmurit: Vēd ca un copil de 7 ani (Sbiera 3, 40.)

36. De lucru: Nici acasă n'am de cósă (Cr. 2, 24.)

37. A legá: M'a legat snopi (Isp. II, 1, 57 ap. Jarnik.) El o legă de copaciu cobzá (Ibid. I, 66.) Îi legară fedeleș (Snóve, 1, 18 ap. Jarnik.)

38. Mare: O turtă cât tóte ăilele de mare (Isp. I, 180.) O gură largă cât o șurá (Conv. lit. VI, 1, 28 ap. Jarnik.)

39. A mǎncá: Dă-le colb ș-apoi te apucă de trébă (Cr. 7, 153.) Mǎncă și bea până chiuíă ș-apoi cu pǎlăria după lună asvėrlíă (C. lit. IX, 5, 192 ap. Jarnik.) Mǎncă de par că i se batea lupii la gura lui (Isp. II, 1, 119, ap. Jarnik.) Mǎncă așá de iute și cu așá poftă de-ți pǎrea că nici pe o mǎsea n'are ce pune (C. lit. IX, 5, 340 ap. Jarnik.)

40. Mǎniá: Nu șcii cine-i mǎmuca, n'ai mǎncat nici odată mórea ei (Cr. I, 8.)

41. Meșter: Baba meștesugósă la trebile sale cum e sfredelul dracului (Conv. lit. XI, 1, 31 ap. Jarnik.)

42. Milá: Le plǎnge lumea de milă (Cr. 5, 78.)

43. Moleșire: Ea a fost crescută numai in bum-bac (Isp. I, 126, ap. Jarnik.)

44. A muri: Mai mult nu vei mai bé apă (Sb. 2, 26.) Voi adormi somnul ăl vecinic (Isp. I, 18, ap. Jarnik.) Erá să dea ortu popii (C. Bucur. 1877, 8 ap. Jarnik.) Și póte acum o fi óle și ulcióre (Cr. 6, 136.)

45. Nebun: Trebuie să-i lipsescă vr'o dógă (Isp. II, 2, 42.) A mǎncat lauri (Ibid. I, 97 ap. Jarnik.) Nu umblă cu gǎrgăuni 'n cap (C. lit. X, 3, 108 ap. Jarnik.)

46. Necas: Găsi prilej a-i face pe obraz (Cr. I, 12.) Capra ți-a veni de hac (Ib. 2, 32.) I-oiu face eu una de și-a mușcă labele (Ibid.) Ei las, că-ți gǎsesc acuș lécul (C. lit. XI, 1, 22 ap. Jarnik.) Stăi mēi tu că ți-o fac eu ție pe piele (Isp. II, 1, 80 ap. Jarn.) Cu rǎbdarea îi frigi pielea (Cr. 8, 223.)

47. Nenorocire: Îl pǎșcea pécaturul și-l mǎncă spnarea (Ibid. 1, 24.)

48. Nevinovat: Se aședă in cǎmara sa ca cum usturoiu n'ar fi mǎncat și gura nu i-ar fi miroșit (Cal. Buc. 1876, 41 ap. Jarnik.) A se face mort in pǎpușoiu (Cr. I, 13.)

49. Obosit: Mi-a trecut ciolan prin ciolan (C. lit.

IX, 7, 283 ap. Jarnik.) Ostenit ca vai de el (Isp. II, 2, 43 ap. Jarnik.)

50. Obraznic: Dau prin băț de obraznici ce erau (Cr. 2, 19.)

51. A ocări: Mâncă-l'ar brânca să-l mânânce (C. lit. X, 3, 106 ap. Jarnik.) Mâncă-v'ar fripte ăl de ve are (Isp. II, 1, 140 ap. Jarnik.) Incepui să țip și să-l deu tuturor reilor, strigând că nu me mărit (Cal. Bucur. 1877, 39 ap. Jarnik.) Am s'o dau dracului de pomană (C. lit. XI, 1, 32 ap. Jarnik.) L'au dat in burduful dracului și l'au lăsat pe séma lui (Ibid. 22.) Mama smeului se dă de ciasul morții, că nu putea descoperi adevărul (C. Tr. 1872, 258.)

52. A oftă: Oftă din greu (Cr. 5, 74.) Oftă din baerile inimei (C. Buc. 1877, 39 ap. Jarnik.)

53. A se opune: Cela nu se pune de pricină (Cr. 3, 42.)

54. Păr: O apucă de cânepa dracului (Cr. I, 13.)

55. Cu amăruntul: Află șiretenia pricinei din fir până 'n ață (C. Tr. 1876, 431.) Cunoșcea ca 'n palmă tote cotiturile munților (Conv. lit. IX, 1, 21 ap. Jarnik.)

56. A perde: Décă vedù că s'a spălat pe mâni de vasul cu botez (C. Tr. 1872, 260 ap. Jarnik.) Să te ștergi pe bot despre dēnsul (C. lit. IX, 12, 459 ap. Jarnik.)

57. A plăcé: Ochii lui cădură tronc pe un bou (Isp. II, 1, 115, ap. Jarnik.) Se uită la dēnsa ca la un cires copt (Ib. 16, 89.)

58. Poftă: Îi lasă gura apă (Créngă.)

59. Nepotrivire: Se potrivesc ca nuca 'n părete (C. lit. IX, 12, 456 ap. Jarnik.)

60. Priceput: Fi trecuse și prin ciur și prin dîrmon (Isp. I, 49 ap. Jarnik.) Am vedùt și eu hoituri mari (Cr. 7, 149.)

61. Prost: Tu numai nu dai in gropi de prost ce ești (Cr. 3, 52.) Omul nostru eră om de aceia, căruia îi mânâncă câinii din traistă (Conv. lit. IX, 12, 453 ap. Jarnik.) Vorbești de tine, care nu știi nici cum se mânâncă mămăliga (C. Tr. 1872, 257 ap. Jarnik.) Dvostră se vede că pașceți bobocii de nu ve pricepeți ai cui fapt e ăsta (Cr. 8 233.)

62. A nu puté: Déc'ar fi fost in banii lor, s'ar fi lăpădat de spân (Cr. 8, 210.)

63. Repede: Cât ai imbucă odată (C. Tr. 1876, 269 ap. Jarnik.) Nici cât ai da 'n cremene (Isp. I, 120 ap. Jarnik.) Cât te ștergi la ochi (Fund. I, 18 ap. Jarn.) Numai cât te-ai frecă la ochi (Isp. II, 1, 139 a. Jarn.) Cum ai strînge ochii (C. lit. VI, 1, 20 ap. Jarnik.) Cum ai clipi cu ochii (Ibid. IX, 5, 188.) Cât ai bate 'n palme (Ibid. XI, 1, 25 ap. Jarnik.) Cum ai bé o lingură de apă (Ib. IX, 5, 188 ap. Jarnik.)

64. Reu: Baba cânósă la inimă (Cr. 4, 65.) Nevésta eră pestriță la mațe (C. lit. IX, 12, 453 ap. Jarn.)

65. Sărac: Săracă lipită pământului (Cr. 4, 70.) N'avea după ce bé apă (Isp. I, 49 ap. Jarnik.) Doue 'n teiu nu putea legá și el (Ib. II, 1, 53 ap. Jarnik.) Erau așa de săraci că nu se ținea sdrénță de sdrénță (Cal. Buc. 1876, 16 ap. Jarnik.)

66. Sete: Îmi sfîrte gâtlejul de sete (Cr. 8, 257.)

67. A sforâi: Și unde nu incede a mâná porcii la jir (Cr. 8, 226.)

68. Sgârcit: Legá paraua cu 10 noduri și tremură după ban (Ib. 1, 3)

69. Silință: Se făcea luntre și punte (Isp. I, 124 ap. Jarnik.)

70. Singur: Se vedù singură cuc (Col. Tr. 1876, 175.)

71. A spune: Îți spun verde și curat (C. lit. VI, 1, 29 ap. Jarnik.) Ți-oi spune românește pe șleau (Isp. II, 61 ap. Jarnik.) Să nu spuneți nici lae nici bălae (C. lit. IX, 7, 286 ap. Jarnik.)

72. A urî: Nu-l pôte mistuț (Cr. 8, 210.) Mi-i negru de 'naintea ochilor.

73. A supără: Să nu me scoți din sărite, să nu me faci să ies din răbuș afară (Cr. 7, 152.)

74. A se supune: Incet-incet nora s'a dat la brazdă (Cr. 1, 7.)

75. A tăcé: Tace ca pământul (Ibid. 2, 23.) Iedul cel cu minte tăcea mulcom in horn, cum tace peșcele in bors la foc (Ib. 2, 23.)

76. A se teme: Tremură ca varga de frică (Ib. 2, 23.) Îi sărise inima de frică (C. Tr. 1876, 426 ap. Jarnik.) Tălharii remăsese ca scriși pe părete (Ib. 431.) Se făcea pērul măciucă (Isp. I, 31.) I se făcuse inima cât un purece (Ib. 64.) Se făcură ca pământul (Cal. Buc. 1874, 49 ap. Jarnik.) Se făcù verde de frică (Ib. 16, 50.) Ceea ce am audît mi-a băgat gróza până la mēduva óselor (Isp. I, 130 ap. Jarnik.) Tremură carnea pe dēnsul (Cr. 2, 23.) Mi s'a suit pērul in vērful capului; cred că ți s'a încrâncină și ție carnea (Cr. 5, 77.) Ei cum vedură pe Prăslea, o sfecliră (Ib. 16, 48.)

77. Tēpân: Găsi pe toți morți bușteni (C. Tr. 1876, 429 ap. Jarnik.)

78. A da a înțelege: Dascălul bătea șeua să pricepă iapa (Isp. II, 1, 61.)

79. Tortură: Făcea dîle fripte bărbatului (C. lit. IX, 12, 453.) De ce me chinuești ca pe hoții de cai? (Ib. 3, 36 ap. Jarnik.)

80. Trist: Nu-i erau boii acasă (Cr. 6, 111.) Parcă ți s'a necat corăblile pe mare (Isp. I, 31 ap. Jarn.) Posomorți ca vremea cea rea (C. lit. X, 3, 105.) Posmăgit ca cum i-ai fi luat boii și l'ai fi lăsat cu carul in drum (C. Bucur. 1877, 47 ap. Jarnik.)

81. A se trudî: Mi-am stupit sufletul cu dēnsul (Cr. 8, 230.)

82. A umblá insedar: Să umblați așa frunđa frăsinelului (Cr. 8, 188.) Mergēnd astfel in dorul lelei (C. Bucur. 1877, 44 ap. Jarnik.) Pe când umblá tăind cănilor frunđa (Isp. I, 132.) Să nu mai umble ca un pierde-vără după icre verđi (Isp. II, 1, 78.)

83. A umblá puțin: După ce merse o bucățică cât dai cu praștia (Cal. Buc. 1877, 5.)

84. A ucide: Să-ți scurteze cărările (Cr. 8, 199.) Lovi pe smeul, îi luă mirul, apoi îi tăia capul (Isp. II, 2, 58 ap. Jarnik.) Ciomăgel, știi colea, tocmai bun de pălit la mir (Ib. 34.)

85. A valorá: Chirică băiatul știe cât le pôte calul (Cr. 6.) Dascăl d'ăia terchea-berchea trei lei päre-rechea (Isp. II, 1, 66 ap. Jarnik.)

86. Veselie: Veselie și petrecanie ca 'n ăia de pașci (C. lit. VI, 1, 24.)

Acéstă listă este departe și prea departe de a fi completă. Așa la cele șapte metafore despre «Adormire» s'ar mai puté adăogá din *basme* și numai din *basme* altele multe, dintre cari noi ne aducem aminte vr'o doue fórte interesante:

«I'a furat sfântul», când adorme cineva liniștit și are un vis plăcut;

«I'a furat aghiută», când somnul e neliniștit și visul amenință a deveni coșmar;

in fine, decă cineva se sbuciumă a adormi și nu pôte, atunci: «I'a uitat sfântul».

Chiar cu materialul astădi publicat, mai ales cu *basmele* din Ardeal și din Banat, lista de mai sus s'ar

puté indoi și întrei. Noi o dăm inse ca o simplă indicațiune a elementului metaforic in *basme*, observând totodată că unele locuțiuni, bună oră: «la sóre te poți uitá, iar la dânsul séu la dânsa ba», nici nu ne intimpină undeva in graiu afară din cercul *basmeilor*.

(Va urmă.)

B. P. HAȘDEU.

Necunoscuți.

Ad fără șir, necunoscute,
Atâtea lacrimi omenesci! . . .
O! câte adâncimi de inimi
Intr'ênsele poți să citești! . . .

Dar lacrimile nu sânt slove
Meșteșugite de tipar,
Și cartea lor e scrisă 'n suflet,
Și titlul lor e: insedar!

Acei ce plâng nu pot, adesea,
Să-și tâlmăcescă plânsul lor
Pe note dulci, armonioșe,
Pe rime care curg ușor . . .

Ei nu fac opere de artă
Din plâns, dintr'un suspin profund;
Dar câte operi de durere
In a lor lacrimi nu s'ascund! . . .

Și când citesc a vóstre lacrimi,
Fcați, de visuri abătuți,
Eu me gândesc intotdeauna
La cei ce plâng necunoscuți!

TRAIAN DEMETRESCU.

Cugetări.

Doze mijloce ca s'ajungi bogat:

Intéia: — Să-ți mărești venitul până se găseșce in echilibru cu dorințele și nevoile.

Al doilea: — Să-ți micșorezi dorințele și nevoile până se găseșce in echilibru cu venitul.

*

Décă nu poți a te face să fii iubit mult, fă ca să se témă de tine puțin.

*

Nu face nimica in momentul mâniei. Nici odată nu vei plecá pe mare in timpul furtunei.

*

Musica este cel mai neplăcut și cel mai drăgálaș din tóte sgomotele.

*

Datoria unei femei este de a păré fericită.

*

Să desprețuim vanitatea, décă nu voim ca ea să ne facă desprețuiți.

*

Când pasiunea intră pe ușe, rațiunea ese pe feréstră.

*

Justiția fără putere este neputincioșă; puterea fără justiție este tiranică.

Sărăcie lucie.

Comedie poporală cu cântece intr'un act.

(Urmare.)

Scena IV.

Aceiași și ficiorii.

FICIORII (s'aud cântând.)

Spune mândro, vrei nu vrei,
Ori cu vorba tot me iei?
Iorgină, iorgină,
Flóre din grădină!

(Intră pe scenă.)

Spune mândro, vîi nu vîi,
Ori cu vorba tu me ții?
Iorgină, iorgină,
Flóre din grădină.

Spune mândro, poți nu poți,
Ori cu vorba tu me porți?
Iorgină, iorgină,
Flóre din grădină!

(Doină poprală din Bănat.)

VILIGA (punându-se in fruntea lor.) Ba-ba-batalion! Presentați arma!

IOTA. Bine-ați sosit, voinicii! Pe scâti v'au luat cătane?

UN FICIOR. Pe nici unu, că Nițu Rujii a scăpat cu lacrămație.

FETELE (cu bucurie.) Deu, de!

IOTA. Pe nici unu! Da cum se póte, mîi?

VILIGA. Cum se pó-pó-te? Ușor. Așá că nici unu n'a fost ta-ta-tauglic.

IOTA. Nici unu! Adicate in satu nostru nu s'a aflat nici un ficior zdravên! Mîi, mîi! Da nu ve picá nasu de rușine? Pe vremea mea se primiau toți.

VILIGA. Pe vremea mea se mai luá unu pe-pepe de-asupra.

IOTA. Ce mai tândale! Buni de mânat câinii la apă! Sărăcie lucie.

UN FICIOR. Dar décă pe vremea dtale se primiau toți ficiorii, cum ai remas dta acasă?

IOTA. Chiar eram să pornim, când s'a legat pacea cu burcușul.

VILIGA. De bună sémă de dta s'a spăriat bu-bu-burcușul de-a primit pacea.

AL DOILE FICIOR. Lasă, baciú Ioto, nu ne tot máscări. Mai bine să cântăm una toți impreună.

(Chor micst.)

«Nevésta care iubeșce».

(De Musicescu.)

VILIGA (punându-se iarăș in fruntea ficiorilor, comandéză.) Ba-ba-batalion! Marș! (El porneșce inainte, ficiorii, nevestele și fetele, câte doi, merg după el, făcând întéiu un cerc pe scenă, apoi ies.)

Sadi-Carnot.

Scena V.

Ioța, apoi Iernilă.

IOȚA. Am gândit că s'or primii toți cei mai de frunte ș-atunci oi pute să-mi insor mai ușor nepotelu cu Veselina lui Iernilă... Ce să le faci, decă toți-s niște papă-lapte ogrșiți!... Curată săracie lucie... Dar tot mai am o nădejde. Iernilă vré să fie chinez. El șcie că fără ajutoru meu nu pôte fi; decă vré să-l spriginesc, trebuie să-și dea fata după nepotu-meu... Baș vine. Acum o să-i spun ce am la inimă. (Lui Iernilă, care intră.) Dar pe unde ai mai umblat, uică Sivule?

IERNILĂ. Am fost la țarină să-mi vęd holdele, că in slugi nu te poți increde. Am trei slugi și tot îmi piună să mai bag una, par c'aș fi spăie... Har Domnului, nu mi-s sărac... Dar n'am obiceiul să me laud.

IOȚA (la parte.) Și vecinic se tot laudă.

IERNILĂ. De unădi am fost la Oravița. Cu un domn de-acolo mi-s rudă... de-aprópe...

IOȚA (la parte.) A șeptea apă 'n chiselită.

IERNILĂ. Me luai cu el in vorbe și beurăm o gură de rachiu. Din vorbă 'n vorbă m'a întrebat că de ce nu mi-s chinez?

IOȚA (la parte.) Bate șeuă. (Tare.) Și ce i-ai respuns?

IERNILĂ. Ce să-i fi putut responde, decăt adevărul: că nu vreau.

IOȚA (la parte.) Gura ăce, gura minte.

IERNILĂ. El inse nici una nici doue, ci numai să primesc, că mi-s cel mai de frunte, cel mai bogat, cel mai... Dar n'am obiceiul să me laud.

IOȚA. Șciu. Baș de aia me mir și eu că nu vrei să primești.

IERNILĂ. Eu nu vreau? (La parte.) Eră p'ací să me ia gura pe dinainte. (Tare.) De ce să vreau? Nici prin minte nu mi-a trecut. Să-mi las binele pe mâna slugilor și eu să me fac slugă la sat!

IOȚA (la parte.) Ufl maico, cum mai minte, de sleeșce apa 'n blid.

IERNILĂ. Pôte ai auđit 'vorbindu-se de mine prin sat?

IOȚA. Se 'ntelege.

IERNILĂ (grăbit.) Ce, ce?

IOȚA (la parte.) O să-i mint și eu una cu corne. (Tare.) Tot satul te vrea.

IERNILĂ (cu bucurie.) Nu mai spunel Istină? N'am obiceiul să me laud, dar pentru slujba asta să tot cauți, nu affi mai bun decăt mine.

IOȚA. Mie-mi spunil... Nu vrei dta, dar te voim noi și 'n cele din urmă trebuie să te supuni obștii.

IERNILĂ. Nu șciu, ăeu nu șciu. Moméla e mare; dar jertfa și mai mare.

IOȚA. Cu rëndu ăsta n'o să scapi. Alegerea dtale e ca făcută. Am stat de ómeni și toți mi-au făgăduit

IERNILĂ. ăeu?

IOȚA. Primești dară?

IERNILĂ. Decă me siliți, apoi fie... Dar cum să-ți respălătesc eu ție pentru atăta bine?

IOȚA. Vorbă scurtă și lámurită: o mână spélă pe alta. Dta, uică Sivule, ești un om de frunte, nici eu nu mi-s vr'o lăpédătură și mi-s cunoscut cu multă lume: dta ai un bujoraș de fată, eu am un nepot cităv, voinic colea, a slugit trei ani 'pre împératul... Vorbă scurtă:

eu te aleg pe dta chinez, dta să-ți dai fata după nepotu-meu.

IERNILĂ. Da nărođit-ai mēi? Să-mi mărit eu fata după un nepot de căraș? Da nu șcii că fata mea a umblat un an de ăile la școlă nemțescă? Ea nu-i de nasu vostru. Că dóră nu m'oi face de ocara lumii... Eu pitrop, nembru... Dar n'am obiceiul să me laud... Eu să me incuscresc cu códă satului!

IOȚA (aprins de mânie.) Ce? Eu códă satului? Pentru că-mi agonisesc pânea cu sudórea feței, câtă vreme dta mânânci banii bisericeil!

IERNILĂ. Minți.

IOȚA. Tot satu o șcie.

IERNILĂ. Minciună. Atunci n'ar vrea să m'alégă chinez.

IOȚA. Nu te vré nime.

IERNILĂ. Da nu mi-o spuseși baș tu?

IOȚA. Am vędut că mori după chinejie ș-am gândit că ne-om pute înțelege. Nu vrei? N'o să ffi chinez și din epitropie te-oi scóte cu rușine... Eu códă satului! Bine, te-oi face să 'nveți vorba ăluia, că nici códă țapului nu-i capu satului. (Mesurându-l cu dispreț.) Săracie lucie! (Ese iute.)

IERNILĂ. Ticălosul mi-a băgat gânduri in cap, că ăeu socotelile pitropiei sânt fórte incurcate; intre noi să remăie vorba, am pilit banii, ba am mai făcut și datorfi, nu mai am aprópe nimica... Acuma ce să fac, ca să nu-mi beléscă obrazu? Să-mi mărit fata după nepotu-seu? Atunci pôte aș ajunge chinez... Ba nu! Las să vorbescă, cât îl va luá gura. Cine o să-l credă? Nu me tem de-un nimenea. Am eu ac și de cogiocu lui. Hotărit! Nu-mi dau fata după un mojic... Trăila vrea s'o ieie; el fi bogat și pôte să-mi imprumute bani ca să scap de rușine. Și totuș voi fi chinez... Il vęd că vine. Me duc să se pótă intêlni cu Veselina. (Ese.)

(Va urmă.)

IOSIF VULCAN.

Din tren.

Merge trenul ca un fulger
Și me duce 'n sborul lui
Peste munți și peste ape
Tocma 'n țera dorului!

Țéră, unde nici odată
N'ai fost tu, iubitul meu;
Să veđi chinuri ce-i intr'ensă
Și cât traiul e de greu.

N'ai un cias de fericire
De plăceri, ori de noroc;
Inima intr'una-ți arde
Și de dor nu-ți affi loc.

O cunosc acéstă țéră
Eu, ce altele nu șciu
Decăt a iubirei sfinite
Și a dorului pustiu!

CORNELIA DIN MOLDOVA.

Sadi-Carnot.

(1837—1894.)

Puminncă séra s'a întemplat la Lyon un fapt ingrozitor, care a cutremurat totă lumea civilisată. Președintele republicei franceze, Sadi-Carnot, a fost asasinat.

El s'a dus acolo ca să asiste la deschiderea unei expoziții. Séra, după banchet, a plecat cu trăsura la teatru. De-odată din mijlocul mulțimei un tiner a sărit pe scara trăsurei și i-a dat în inimă o lovitură de pumnal. Transportat la prefectură, Sadi-Carnot a murit noaptea la 1.

Ucigașul este italian și se numește Cesario Giovanni Santo, în etate de 23 ani. Un anarchist. Faptul lui se țice a fi resbunarea anarhiștilor, pentru decapitarea lui Revachol, Vailant și Henry. El a fost prins și arestat numai decât; poliția abia l'a putut mântui de furia poporului.

Cadavrul lui Sadi-Carnot a fost transportat la Paris, unde mâne duminică se va înmormântă cu mare pompă.

Familia Carnot e una dintre cele mai ilustre din Franța. Strămoșii lui au jucat un rol mare în revoluțiunea francesă. Ei au fost mari bărbați de stat și ómeni de șciintă.

Sadi-Carnot s'a născut la 11 august 1837 la Limoges. A fost fiul mai mare al lui Lazare Carnot. În 1857 a intrat în șcôla politehnică. Până la 1863 a fost elev al șcôlei de poduri și șosele.

Câtăva vreme a fost secretar al acestei școli. Pe urnă a fost numit inginer la Annecy.

La anul 1870, Gambeta l'a însărcinat cu prefectura departamentului Senei-de-jos și cu organizarea apărării naționale în Normandia.

La 8 februarie 1871 a fost ales membru în adunarea națională și apoi deputat (1876.)

În amândouă adunările făcea parte din stânga republicană și la 1876 a fost ales secretar al camerei deputaților.

De multe ori Sadi-Carnot a fost raportor și membru în comisia bugetară.

În anul 1878 a primit postul de subsecretar în ministerul lucrărilor publice. După căderea lui Freycinet (1880, 22 septembrie) a luat portofoliul acestui minister pe care l'a ținut până în novembre 1882.

La 1885 a fost ministru de finance.

În ziua de 3 decembrie 1887 a fost ales în locul lui Grevy ca președinte al republicei franceze.

O neună și-o urită,
Din tôte mai imputită.
Cugetai că dór bani are,
Ș-o luai de peste vale,
Sărăcuțe sutele,
Cum mărită slutele,
Când o vėd la foc șeđend,
Par că vėd ursul jucând,
Dar cându-i nepeptenată,
Par că-i clae negreblată,
Când o vėd cu capu gol,
Fug copiii de s'omor,
Că gândesc că-i bóla lor.
Ea-mi dă blidu nespelat,
Și lingura de sub pat,
Casa nu-i mai măturată,
Nime n'are ce să-i facă,
Trăntește ușa cât póte,
Și 'ntunecă ca o mórte,
Și 'ntunecă și inecă,
Cum drac mie o să-mi placă?

Vai de mine ce m'oi face,
Ce iubesc maichii nu-i place,
D'ar plăcé maichii ca mie,
M'aș duce la cununie.
Vai de mine cum m'aș duce,
Nici cu cai nu m'ar ajunge,
Iar d'o fi să me mărit,
După ce mi-i mai urit,
Merge-aș merge n'am putere,
Puterea din mine pere,
Mai bine cu bóla 'n óse,
Decât cu urita 'n casă,
Din bóla mama me scóte,
Dar din urit nu me póte,
Făr numai hóța de mórte,
Că ea me scóte din tôte.

Frunđă verde rozmarin,
Mândra mea face venin,
Las să facă cât de mult,
Tot la ea nu me mai duc,
Las să facă nici nu-mi pasă,
Tot de mine nu se lasă,
Că s'a mai lăsat odată,
Ș-a zăcut o vėră tótă,
Că nu-i reu din Dumneđu,
Numa-i reu de dorul meu.

Frunđă verde fóe fragă,
Am o mândruță cam négră,
Și mai mult e tot betégă,
Că nu-i cu inima 'ntrégă,
Să șciu că mândruța móre,
M'aș duce la vrăjitóre,
Vrăjitórea-i fată mare,
Vai că bune lécuri are!

Frunđă verde ierburi crețe,
Săraci crude tinerețe,
Frunđă verde ochișele,
Cum o să petrec cu jele,
Cu amar și cu durere,
Tôte dragostile mele.

Poesii poporale.

— Culese din comuna Maidan. —

Humor și satiră.

Corb am fost ori Dómne beat,
Când pornisem la 'nsurat,
Frunđă verde codru des,
Tótă lumea ș-a ales,
Ce-a fost mândru și frumos,
Mai dulce, mai drăgăstos,
Dar Dómne ce-am ales eu,
Ce-a fost în sat mai reu,
Doue fire de cuculă,

Din București.

Luna care s'a strecurat de când v'am trimis prima corespondență s'a trecut cu mari și nenumărate evenimente. Liniștea capitalei a fost înlăturată; monotonia din timpul lunilor de vără înlocuită cu o mișcare neobicinuită; spiritele, greoie și lenevoase din cauza căldurii excesive, scose din apatia lor și băgate în focul unei curiozități femeiești, apröpe.

S'a întemplat la noi un fapt care, în sine, ar păre la întia aruncătură de ochi, o flagrantă călcare a celui mai nobil principiu elementar de libertate: Injunghierea libertății presei. Redacția ziarului »Adevărul« — fôie cotidiană, 10 bani numărul — a fost devastată de cătră studențimea universitară, — și ca inițiatori ai mișcării — de cătră întreaga poporațiune a capitalei, straturi culte și independente.

De örece faptul, în sine, am đis că are o gravitate și un interes escepțional, merită să aruncăm o privire retrospectivă și să analizăm, așa cum îmi esplic eu lucrurile:

«Adevărul» a apărut ca điar antidinastic, combătând dinastia străină și susținând pe cea națională. Ca ceva nou publicul l'a cetit... Peste cătăva vreme antidinasticul điar devine republican. De ce? Nu voesc să repet ceea ce au đis unii. Inregistrez numai. În vremea acésta «Adevărul» insultă dinastia în modul cel mai aspru. În loc de a trată cestiunea monarhică din punctul ei de vedere pur științific, redactorii, acelei fôii se coböră în cele mai mici amênunte ale vieții suveranului nostru, insultând și murdărind totul, punând pe fruntea gazetei titluri bătătore la ochi ca điarul să se vëndă mai mult.

Negreșit că o astfel de conduită a điarului a îndignat publicul. Fôia inse se vindea: erau destui naivi, amatori de descrieri scandalöse...

Cu tóte acestea, điarul fiind redactat de persóne ca Ion Roman, Eduard Dioghenide etc., tineri talentați — pătimași în principiile lor politice inse, principii cu care eu nu me pot și nu m'aș puté împacă nici odată — linia de conduită eră bine trasată: chestiuni personale nu se făceau.

Se naște o desbinare în personalul redacției, Roman, Dioghenide se retrag și, în locu-le, scriitori de valóre, se ivește o personalitate sinistră, Anton Bacalbașa, absolvent a doue clase gimnasiale, însoțit de alte celebrități necunoscute, născute și crescute în clubul socialiștilor noștri din Piața Amzei.

Din antidinastic «Adevărul» devine socialist. Nu ací e locul a discută principiile acestei noi teorii economice. Inregistrez numai iarăș. Negreșit că aceste tranșițiuni dela unele principii la altele au desgustat publicul cult și un adânc dispreț s'a născut contra acestei fôii care, încăpută pe mâna unui Anton Bacalbașa, n'a îmbrățișat socialismul științific, n'a discutat în colónele ei acéstă teorie, rea séu bună nu e aice locul de a vorbí, ci a început să insulte cu brutalitate tot ce industria, comerțul, finacele are mai ales, ba chiar de örece acel Bacalbașa maltratá în ore libere și literatura, a vërsat veninul seu asupra tuturor ómenilor de litere,

corifeii literaturii nóstre: academicieni, profesori, publiciști etc.

Atmosfera eră încărcată cu norii groși de indignare. Se așteptá un vânt numai, ca norii să se prefacă în plóie, plóie care, de sigur, nu e plăcut spadasiilor dela «Adevărul».

Chestiunea națională ocupá tóte spiritele românești. Internaționalisții dela numitul điar nu se puteau împacă cu acésta: lor le-ar fi convenit mai bine ca adversarii să le dea o bună și grasă subvențiune, decât ca ei să deschidă colónele fôii acestei nobile chestiuni așa de *socială* de și *națională*. Ar păre ceva diametral opus, ceva paradoxal, ceea ce đic, dar ia să judecăm: ce óre e mai uman, mai scris în programul unui partid cu dor și dragoste de societate — și așa sânt adevérații socialiști — decât a ridicá glasul contra unui popor armat cu tóte legile cele mai draconice, cu pușcile cu repetiție, care împiléză o altă națiune? Făcut-au așa socialiștii dela «Adevărul»? Nu. Ei, în cap cu epilepticul Anton Bacalbașa, au găsit prilejul cel mai nimerit să atace națiunea, pe studenți: atunci când toți românii erau consternați.

Vântul eră deschis... plóia a căđut și a căđut cu grindină...

E de vină cineva? Nu. Nu a lucrat ací personal nimeni, toți au colaborat la opera de corecțiune dată unui mișel, care ascuns sub pavăza libertății presei și-a permis să atace tot, tot ce am avut, să între în viața conjugală, în secretul profesional, cu scopul de șantajiu.

Iată chestia judecată cu nepărtinirea cea mai mare. Nu a fost o rësbunare a studenților, nu a fost o mișcare contra socialiștilor — sânt destule personaje printre ei cari se bucurá de stima tuturor: Nădejde, Mortzun, Mille — ci o protestare, pe care și Dumneđu o aprobă, contra licenței de libertate, contra presei-revolver, contra cumulului de injurii și calomnii debitat de acel personajiu de tristă memórie, Anton Bacalbașa.

Repetițiile Teatrului Național se vor suspendá în curënd, directorul și subdirectorul urmând să plece la băi. Ele vor reincepe la 10 august. Se sperá că anul acesta să avem o stagiune frumósă. Numai, trebuie să observ de pe acuma, direcția, căreia de altfel îi port multă stimă, ar trebui să nu mai pue la calendele lucrările originale.

Pentru gustul unora și altora cari urmăresc vëndătórea banului nu a artei ar mai trebui lăsate localisările, de prost gust adesea. Promit lectorilor să me ocup odată cu deschiderea stagiunei, cu deamênuntul de mersul Teatrului nostru.

Esposiția artiștilor în viață s'a închis. Premiile s'au acordat mai multora. Se vorbește că ar fi fost nemulțumți mulți dintre artiști. Dar, cum acésta e o vecinică plângere, nu facem cas.

Dintre sculptori se deosebiau mult cele doue nuduri ale lui Filip Marin: «Suvenirul» și «Cugetarea». Are mult și frumos talent acest tiner artist român, care a și urmat cursuri speciale la Paris și Roma. Îi pređic un frumos viitor artistic.

De și anul acesta s'au adăogát încá 2 profesori la clasa de declamație a Conservatorului nostru, mare progres nu am observat la esamenele din urmă. Fie că seria elevilor e cu mari defecte, fie că domni profesori nu și-au înțeles, séu pricep greșit, misiunea, dar rezultatul a fost slab.

La canto inse am putut observá câteva talente deosebite, între cari pe dl A. Rêșcanu. E un tiner cu mult viitor.

De altfel lume foarte multă au asistat la esamene: probă că gustul artistic a început să cuprinđă spiritele nôtstre.

ILIE IGHEL.

Pățania scrisórei de amor.

Cuconița tocmai scriea o scrisóre de amor, póte cea dintéiu în viéta ei ; iar favoritele sale, cele doue pisice, priviau de după umeri cum așterne ea pe hárție niște litere rotunde și frumoșe, când muma-sa o chieamă în bucătărfie. Fata fugi iute afară, lăsând scrisórea începută pe mész. Într'aceste pisicele, jucându-se pe mész, resturnară cälămarul și negréla se vêrsă pe scrisórea de amor.

Ilustrațiunea e făcută după desennul lui Strocks.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Știri literare și artistice. Dl G. Ionescu-Gion a scos de sub tipar la București doue broșure intitulate: «Incercare asupra istoriei științelor în trecutul țérilor române» și «M. Kogălniceanu și Răpirea Basarabiei.» — Dl P. Misir, profesor la facultatea de drept din Iași, reprezintă România la congresul de drept internațional ce se ține acum la Haga. — Dl A. G. Polichroniade a publicat la București niște versuri eroice-naționale sub titlul «Ural la Turda!» Aceste versuri sânt scrise pentru comemorarea mișcării române din 1894. — Dl Vasile G. Pop, de origine bucovinean, vechiu profesor și șef de biurou la ministeriul instrucțiunii publice din București, cunoscut și prin scrierile sale literare, a fost distins cu medalia «Serviciul credincios» de aur cl. I cu corónă. — *Regele Carol* vizitând esopșiția pictorilor și sculptorilor români din Atheneul Român, a cumpêrat mai multe pânze de ale domnilor Voinescu, Vermont, Apar și Nicolae Bran, pictorul nostru din Selagiu.

Vasile Alecsandri. A eșit de sub tipar la București, în editura Academiei Române, discursul de recepțiune al dlui D. C. Ollanescu, rostit în ședința dela 25 martie a sesiunii generale din an. c. despre poetul Vasile Alecsandri, cu respunsul dlui I. C. Negruzzi. Prin bunăvoînța recipientarului, noi am publicat încă la Paști, înainte d'a eși discursul de sub tipar, un fragment voluminos din acésta lucrare a noului academician. Din acela cetitorii au putut să afle, că studiul dlui Ollanescu este foarte interesant și amênunțit, care ne infășeză tóte fazele vieții poetului, dimpreună cu comentarele productelor sale literare. Vedem cu plăcere, că usul început de Academie când cu publicarea discursului de recepțiune al dlui Iosif Vulcan despre Dimitrie Cichindeal, se urméză și de asta-dată și că în fruntea lucrării ni se presintă portretul lui V. Alecsandri. Sperăm că publicul nostru cult va spriginí cu căldură acésta scriere. Prețul 1 leu 50 bani.

Pictorul Bran la Brașov. Cetim în diarele bucureșcene, că dl Nicolae Bran, tinerul nostru pictor din Selagiu, care a studiat șapte ani la Paris și care a eșpus în esopșiția dela Atheneul Român din București cele mai multe tablouri, dintre cari și regele Carol a cumpêrat unul, va viní. ȕilele aceste la Brașov să stu-

dieze costumele, ca să facă tablouri istorice din revoluția dela 1848. Compatriotul nostru, un talent original în tótă puterea cuvântului, s'a afirmat la București ca un artist cu mare viitor, ca un renovator al picturii române. Îl felicităm din tótă inima și îi urăm succes!

Concurs literar. În conformitate cu decisul IX p. a. din protocolul adunării generale de est timp, comitetul central al reuniunii invêțătorilor români gr. or. din districtul consistoriului aradan, protopopiatele de-a drépta Murêșului, escrie premiu de 50 fl. v. a. pentru cea mai bună carte românescă menită ca manual în școla poporală, din ori ce ram al invêțământului, cu termen de concurs până la 1 martie n. 1895, pe lângă urmátóarele condițiuni: 1, Cartea să conțină întreg materialul de invêțământ al ramului respectiv. 2, Cuprinsul să nu fie vast, dar să fie împărțit în grade concentrice, să fie eșpus în stil clar și scris cu ortografia Academiei. 3, Lângă manuscriptul scris în trei esemplare anonime să se acludă o cuvertă sigilată provêdută cu un motto, care să conțină în lăuntru numele autorului. 4, Referitor la dreptul de proprietate, se va face acord separat între reuniune și autor. 5, Manuscriptele să se trimită la adresa subsemnatului președinte în Arad, până la terminul susamintit. Arad, din ședința ordinară a comitetului central ținută în 7/19 iunie 1894. Teodor Ceontea, președinte. Nicolae Ștefu, secretar I.

Atheneul Român din București. Aripa nouă a Atheneului Român va fi terminată pe la sfêșșitul lunii septembrie. Partea de sus a acestei clădiri va fi destinată pentru instalarea muzeului național de pictură și sculptură, iar cea de jos pentru esopșiții periodice și permanente. Tablourile și statuetele ce sânt în muzeu, vor fi alese, cele mai bune se vor transporta în acest muzeu, iar din rest parte vor rămâne în colecțiunea școliei de belle arte, și parte vor fi trimise în diferitele capitale din provincii, unde ministerul instrucțiunii publice își propune a fondá mici colecțiuni locale.

O revistă folkloristă. Dl I. Pop Reteganul anunță că va scóte la 1 septembere o revistă nouă cu numele «Săteanul», care va eși odată pe lună și va cuprinde literatură poporală în prosă și poesie. Va costá pe an 6 fl. Dorim din tot sufletul ca acésta întreprindere să se póta sustinê; inse nu sperăm, vedênd nepăsarea publicului nostru față de alte publicațiuni de genul acesta, cari abiá au apărut, au și dispărut. Abonamentul să se trimită la redactorul în Besztercze-Monor (Transilvania.)

Cărți de școlă pentru macedoneni. De órece cărțile de lectură admise în școlele din România nu erau îngăduite în școlele din Macedonia din pricina unor bucăți cu raport la relațiunile României din trecut cu imperiul otoman, s'a tipărit deja anul trecut, în mai multe mii de esemplare, o carte specială pentru aceste școli. Anul acesta s'au alcătuit o gramatică și o geografie pentru aceste școli, — acésta din urmă cu partea Europei din imperiul otoman și cu o largă dezvoltare a statelor invecinate, mai ales a statului român.

Protocol. A eșit de sub tipar la Arad, din tipografia diecesană: «Protocolul adunării generale a patra a Reuniunii invêțătorilor români gr. or. din diecesa Aradului, districtul din drépta Mureșului, ținută în Arad la 4 maiu n. 1894.»

~~~~~

TEATRU ȘI MUSICĂ

Știri teatrale și musicale. Dșóra Alma Dunca-Schiau, distinsa elevă pianistă a conservatorului musical

din Budapesta, după cum aflăm din diarele de acolo, a debutat cu succes brilliant la esamenele din săptămâna trecută. — *Di N. Cotărescu*, un tiner din Craiova, a avut mare succes la esamenele de canto ale elevilor conservatorului din București; are o voce de tenor, care promite mult. — *Di D. Dinicu*, cunoscutul violoncelist din București, care a debutat cu succes mai an și la Budapesta, e numit inspector pentru muzica vocală din școlile secundare din România.

«*Sărăcie Lucie*», noua comedie populară de Iosif Vulcan, reprezentată întâia-ori la Arad a doua zi de Rusalii, de tinerimea română meseriașă sub conducerea învățătorului Nicolae Stefu, se va juci în véra acesta în mai multe sate din părțile aradane, unde trupa tinerilor meseriași se așteptă cu dor. Se crede că prima reprezentație va fi la Pâncota, a doua la Pecica séu Nădlac, unde nu s'a mai auzit limba română pe scenă. Sântem convinși, că inteligența română de acolo pretotindene va intimpină cu căldură stăruința acesta pentru respândirea artei naționale în popor și va face toate inlesnirile pentru ca idea și dorința să se pótă realisa. (In raportul nostru despre reprezentarea dela Arad a «Sărăciei Lucie», din scăpare de vedere, a ramas neamintit unul dintre diletanți, dl Radu Ursulescu, care a jucat rolul lui Trăila, cu multă ușorință și mai cu sémă aria de intrare a cântat-o frumos.)

Operă comică națională. Cetim în diarele bucureștene: S'a hotărît în mod definitiv înființarea unei opere comice naționale. Director al acestei opere se crede a fi Ștefănescu, de și direcția Teatrului Național a primit mai multe propuneri în privința acesta. Opera se va reprezenta de 4 ori pe săptămână, iar drama și comedia de 3 ori. Dl Spetrino, directorul Operei italiene, care are deja un contract cu Teatrul Național, a fost avisat să se pronunțe decă începe dsa cu reprezentațiile în primele 2 luni, căci în cas contrar vor începe reprezentațiile operei naționale.

Piesă musicală nouă. «Suvenire de Sinaia» este titlul unui frumos vals pentru piano compus de dna Nelli de Cornea și apărut de curând «Suvenir de Sinaia» se află de vëndare în toate librăriile și va obține de sigur succesul meritat.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Știri bisericești și școlare. Mitropolitul-primat al României a adresat preoților o circulară, prin care li se interdice d'a mai umblă călare, în căruță deschisă, precum și d'a-și mână singuri caii. — *Consistoriul din Lugos*, ca delegat de cătră Papa, a aprobat sentința consistoriului din Blaș, prin care s'a fost anulat sentința consistoriului din Gherla, adusă în contra părintelui Lucaciu.

Studentii români din Sibiu dela gimnasiul de stat, cari au fost supuși la cercetare disciplinară, din cauza că au asistat la banchetul dat la Sibiu în onorea osândiților în procesul Memorandului, s'au pedepsit astfel: Tinerii Lazăr Triteanu, Victor Florianu și Iacob Manuil, cari erau să depună esamenul de maturitate, au fost opriți pentru un an a se prezenta la esamen, iar la purtarea morală li s'a dat notă «rea».

Episcopie română în Macedonia. Din Belgrad a sosit șcirea că Românii macedoneni au trimis o deputațiune numerosă la Constantinopol în chestia înființării unei episcopii române în Macedonia. În Constantinopol deputațiunea macedo-română a fost primită

de ministrul de interne și de patriarhul ecumenic. Primirea a fost foarte afabilă. Sultanul însuș ar fi dispus a face dreptate tuturor supușilor sei creștini și astfel este gata a satisface cererile românilor în această cauză întocmai precum a făcut și cu Bulgaria.

Adunări învățătoresci. *La Bocșa-montană* pe 16/28 iunie s'a convocat adunarea reuniunii învățătorilor români gr. or. din despărțământul Bocșa, sub presiul dlui Ioan Marcu. — *La Ciacova* în 7/19 iunie s'a ținut conferința învățătorilor români gr. or. din protopopiatul Ciacovei, sub presiul protopopului Ioan Pinciu, dar dintre 19 învățători numai 9 s'au înfășoșat. Numitul protopop a cetit un tratat pedagogic. — *La Buziaș* în 2 iule n. are să se țină conferința învățătorilor români gr. or. din tractul Buziașului.

C E E N O U ?

Știri personale. *Di dr. V. Lucaciu* are un nou proces, care i s'a intentat din oficiu pentru calumnie în contra fisolgabireului din cercul Șiseșcilor. — *Di general Poenar*, șeful marelui stat-major al României, a fost numit ministru de resboiu. — *Contele Goes* a fost numit președinte al țerii Bucovina.

Partidul național dizolvat. Comitele suprem al comitatului Sibiu, dl Gustav Thalmann, la ordinul ministrului de interne, a dizolvat comitetul și organizațiunea partidului național român, motivând acesta măsură cu dispozițiile legii electorale, conform căreia partidele se pot organiza numai pe timpul alegerilor, iar în alte casuri trebuie să aibă statute aprobate de guvern. Astfel sistându-se ori ce activitate a comitetului, guvernul, precum aflăm din diare, a mai dat tuturor organelor administrațiunii ordin rezervat să controleze și să impedece ori ce funcționare a partidului național, în ori ce părți.

Dela curtea română. *Regele Carol* a fost ales de comitetul organizator al Congresului orientaliștilor din Genova, vicepreședinte al aceluși congres. — *Regina României* e deplin restabilă; în luna lui august se va rentorce cu regele în țără. — *Principele Ferdinand* și principesa Maria ș-au luat reședința la castelul Peleș în Sinaia pe tot timpul verii. — *Ducesa de Coburg*, dimpreună cu fiica ei vor face în luna lui iulie o vizită părechiei princiare române la Sinaia, unde vor sta până se va întorce regele și regina.

Domnișorele române din Sibiu sânt urmărite de poliția de acolo, căci cu ocaziunea rentórcerii dela Cluș a membrilor comitetului național, condamnați în procesul pentru Memorand, i-au primit la gara din Sibiu ornate cu tricolor românesc. Numérul domnișorelor urmărite e noue.

Noul București. În o ședință din săptămâna trecută a consiliului comunal al Bucureșcilor, primarul capitalei, dl N. Filipescu, a desfășurat întreg planul de lucrări menite, după cum dice dsa, să facă din București «un oraș în adevăr europeanesc». Iată principalele lucrări: La Obor se va face un mare pavilion pentru cereale, costul 100.000 lei. Se vor mai construi hale în diferitele părți ale orașului; un abatoriu pentru tăierea mieilor și mai multe piețe. Mari antrepozite pentru coloniale, vinuri și coloniale. Pentru pavarea stradelor nepetruite un milion. În ce privește apa de beut, la Joița se vor construi 300 de puțuri, cari vor costă un milion. În ce privește apa de spelat, s'a hotărît să se abată apa Argeșului în Dîmbovița, ce va costă 2.500.000. Se

vor construi băi populare, cu taxa de 10 bani. Se vor face mai multe bulevarduri: 1, Bulevardul Colței, începând dela Sf. George și până la șosea; 2, al doile bulevard se va face prin lărgirea stradei Schitu-Măgurean și prelungirea ei până la cheiul Dimboviței de o parte și apoi in sus. Primarul speră, că se vor pute face și alte bulevarde.

Asociațiunea transilvană. Adunarea generală a despărțământului Mediaș al Asociațiunii transilvane se va ține in Mediaș la 3/15 iulie, sub presiul dlui Ioan Moldovan, secretar dl Ioan Chendi.

Liga culturală va scote intr'un volum mare in memoriu asupra procesului Memorandului. Volumul va apăre in limbile germană, franceză, italiană și engleză. El va cuprinde opiniunile ce se vor cere celor mai eminenți juris-consulți ai Europei, cari vor primi in curând intreg istoricul procesului din Cluș, ca să judece in cunoștință de cauză.

Petrecerea domnișoarelor române din Brașov, anunțată pe a doua zi de Rusalii, s'a amânata, căci tocmai in ajunul serbătorilor a început urmărirea tinerimei universitare române, care a fost și ea poftită la această petrecere, inse astfel n'ar fi putut luă parte.

Sciri scurte. *Blășenii* au trimis și ei o adresă de mulțumită deputatului Imbriani pentru interpelarea făcută in parlamentul Italiei in cauză română; adresa a fost semnată de 111 ênși. — *Românii din Abrud* asemenea au trimis o adresă deputatului italian Imbriani. — *La Galați* in săptămâna trecută au sosit din străinătate 4 torpilori, cu cari s'a și făcut încercări și au funcționat foarte bine; numele lor este: Troțușul, Argeșul, Teleorman și Vede. — *Banii vechi* și anume piesele de argint de câte 20 cr. și cele de aramă de câte 4 cr. se vor retrage din circulațiune; asemenea vor incetă și bancnotele de câte 1 fl.

Necrológe. *Romul de Crainic*, protopresbiter gr. or. al Dobrei și paroc in H. Dobra, un bărbat bine cunoscut pe terenul bisericesc și național cultural, a incetat din viață la 12/24 iunie, in etate de 45 ani. — *Ioan Bozoșian*, paroc gr. or. in Mosna, a repausat la 10/22 iunie, in etate de 65 ani.

OGLINDA LUMEI.

Noul president al republicii franceze. Mercuria trecută s'a intrunit la Versailles congresul spre a alege pe viitorul președinte al republicii, in locul asasinatului Sadi-Carnot. S'au dat mai bine de 800 de voturi și a fost ales prin majoritate absolută Casimir-Perrier, deputat și president al parlamentului. Nou-alesul s'a născut la 8 novembre 1847 și a luat mare parte in viața publică-politică a Franței.

Eliminarea rezboelor. Un ingenios invățat publică intr'o revistă franceză un articol, prin care arată mijlocele de a se evita vėrsarea de sânge, ce se face cu prilejul rezboelor. Astfel, el propune ca să se păstreze organizația armatelor, inse certele dintre națiuni să se reguleze nu prin lupte de rezboe, ci prin lupte de manevre, puștile și tunurile să fie încărcate cu focuri órbe, iar un tribunal de arbitrii să se pronunțe cine e invingătorul. Un spiritual cronicar al țiarului «Le volleur illustré» dela care imprumutăm aceste rënduri, propune perfecționarea acestei invențiuni: «Armatele numeroase sânt o plagă — ăice el — pentru state. Ne-am puté lipsi de ele, iar victoria s'ar puté află la mēsa verde. Când inamicii ar fi doi, partida ce se va jucă va fi

écarté; ăică ei sânt trei se va regulă diferendul prin Whist; pentru patru luptători se va intrebuintă preferență; 5 beligeranții se vor rezboi prin rams; iar când dușmanii vor fi mai numeroși se va jucă bacarat». Nu-i așa că e practic?

Statua lui Bismarck. Subscripția pentru ridicarea unui monument de fier fostului cancelar a atins suma suficientă. Comitetul a procedat la numirea unui juriu de concurs, la care nu vor fi admiși decât artiști germani. Vor fi împărțite 20 de premii între concurenți in sumă de 100.000 franci. Acum se discută chestia unde să se ridice monumentul. Unele ăiare ăic că la Friedrichsruhe, altele la Hamburg séu la Berlin.

Literatura japoneză. «Westminster Gazette» anunță că un supus al lui Mikado a început publicarea romanului unui căne, care e o lucrare psihologică și care va cuprinde 108 volume. Avis traducătorilor! Cu această ocazie credem nemerit să ăăm câteva șciri foarte interesante despre Japonia literară și pe care le găsim intr'un resumat statistic redigiat de secția cabinetului mikadonal special însărcinat cu lucrări de acest fel. Noi vedem că imperiul Japoniei are aprópe 766 de publicațiuni periodice, făcând împreună un total de 200 de milioane de exemplare. Cât despre operele imprimate neperiodice, au fost in 1791, in număr de 1.956, spre a nu vorbi decât de cele originale, ăică de acelea care nu sânt nici traducțiuni, nici reimprimări, nici chiar fragmente dintr'o colecțiune; tóte acestea feluri strânse la un loc represintau in 1891, nici mai mult nici mai puțin decât 22.000 de opere. Pictura și gravura, după cât se pare, inspiră pe cea mai mare parte dintre scriitorii japonezi. Cu tóte acestea ei nu negliăză nici literatura de imaginațiune (fabule, romane, poeme, etc.) Lor le place de asemenea de a trată și despre musică, după care dreptul și religiunea forméză subiectul preferat de ei atât in scrieri cât și in conversațiuni.

Congresul dansatorilor. Un congres al dansatorilor se va ține in curând la Berlin la 18, 19 și 20 ale acestei luni; acesta este al treilea care se ține de acest fel. Ceea ce ăă acestui congres universal un caracter cu totulul particular, este că împératul se intereséză foarte mult, și așteptă ca din acest congres să se creeze un nou dans, care-i place lui foarte mult și cere se numeșce «gavota». Suveranul Germaniei nu este autorul acestui dans, dar este nașul. El l'a luat sub protecțiunea sa și voieșce să-l impue națiunei peste care domneșce. Acest dans a fost inventat de François Schackurz și alți câțiva profesori ai școlei imperiale de balet. Dansul acesta a fost executat pentru prima óră in 1893, când i-a plăcut foarte mult împératului.

Clubul bolnavilor de stomac. Pe lângă atatea curioșe cluburi, intre cari am vėđut și pe cel al fumătorilor cu luléua, iată acum un nou club inființat la Londra, ai cărui membrii trebuie să fie ómeni care suferă de bóle de stomac. Ori-cine voeșce să facă parte din acest club trebuie să presinte un certificat prin care să dovedeșcă că e bolnav de stomac. Societatea are de scop de a vindecă pe membrii ei de aceste boli printr'un regrim potrivit; inse cel care se face mai bine indată e degradat și devine din membru ordinar, un fel de membru estra-ordinar și cel care se face de tot sánetos este șters din lista membrilor. Cotisațiile lunare pe care le plătesc membrii se ficséză după gravitatea bólei și ăcēsta nu cum ar trebui să fie, ci intr'un chip cu totul opus. Astfel cei ușor bolnavi plătesc mai mult, iar cei greu bolnavi plătesc foarte puțin.

UMOR și SATIRĂ.

Gluma unui englez.

Intr'una din zilele trecute un incendiu violent a prefăcut în cenușă la Granapa marele otel »Washington».

Focul a izbucnit la prânz, pe când o mulțime de oameni se aflau la mesă. Când s'a dat prima alarmă s'a iscat o panică nespuse de mare și o învălmășelă de nedescris. Fiecare om alergă spre odaia sa ca să-și scape lucrurile pe cari le avea.

Un englez a făcut înse excepție dintre toți. El a luat aparatul seu fotografic și cu mare sânge rece a început să ia schițe de pe scenele tragice, cari au început când s'a anunțat focul.

Un chelner vine la englez și-i dice:

— Domnule, lasă aparatul, haide repede că-ți arde bagagiul... Fugi de grabă.

Englezul avea atârnată de gât o gântă plină cu bani. El respunde incet:

— Bine domnule, lasă-me c'o să me duc.

Englezul își închise aparatul, se sui sus pe scări, luă din odaia sa singurul gémantan, pe care-l avea și a plecat incet de tot dîcînd chelnerului:

— Ia ascultă, mă băiete, să nu uiți să-mi aduci vis-avis în prăvălie o cafea...

Impregiurul englezului cădeau lemne aprinse, iar oamenii desperați se aruncau pe feruști.

Safir.

Celebrul umorist și satiric Safir invitase la una din ședințele sale în care își citia producțiurile, mai mulți savanți. Veniseră vre-o 30 de doctori, filosofi, literați, chirurși.

La sfârșitul ședinței Safir dîse:

— Să-mi spuneți dlor, care-i deosebirea între mine și dvóstre?

Un învățat respunde:

— Deosebirea e că noi scrim pentru onóre iar dta pentru bani.

— Fórte adevérat, — dîse Safir — fiecare scrim pentru ceea ce ne lipsește.

Alesandru Dumas.

Cineva dîcea, în chip reutácios, fiului celebrului romancier Alesandru Dumas:

— Tatăl dvóstre, nu e așa? a fost mulatru.

— Da, domnule, tata a fost mulatru, bunicul negru, iar străbunicul meu maimuță... și genealogia mea se începe acolo, unde a dtale se isprăvește.

La teatru.

— Te amusezi bine tu!

— Ba de loc!

— Și de ce aplauđi într'una?

— Asta me ține tréz.

Tatăl — De ce ești negru pe mâni?

Copilul — Pentru că ađi la școlă am avut caligrafiel

Socotela englezului.

Un englez dá o mesă la un restaurant mare din București la care invită mai mulți prieteni.

La socotela țalul îi pune 50 de fr. pentru 50 de de luminări. Englezul plătește și dá ca bacșiș celor 5 chelneri cari serviseră câte 10 luminări dîcînd:

— 10 luminări fac 10 franci, dați-le înapoi țalului pentru 1 franc.

Calindarul săptămânei.

Duminea a doua după Rosali, Ev. dela Mateiu, c. 4, gl. 1, a inv. 2.

Điua sêpt.	Calindarul vechiu	Călınd. nou	Sórele
Duminea	19 Ap. Iuda frat. Dlui	1 Iuliu Teobald	4 7 8 0
Luni	20 Prof. Metodi	2 Cerc. Mariei	4 7 8 0
Mart	21 Mart. Iulian	3 Corneliu	4 7 8 0
Mercuri	22 Mart. Eusebiu	4 Uldaric	4 8,7 59
Joi	23 Mart. Agripina	5 Șarlota	4 9,7 59
Vineri	24 (*) Nașc. st. Ioan bot.	6 Iesaia	4 10 7 58
Sâmbătă	25 Cuv. Fevronia	7 Wilibald	4 11,7 57

Avis abonaților noștri.

Cu nr. viitor se va încheia semestrul ianuarie—iunie și treiluniul april—iunie. Rugăm pe toți aceia, ceri țin să ne spriginescă și în viitor, să binevoescă a-și innoi abonamentele de timpuriu, căci numai astfel putem susține foia noastră. Cei ce nu vor să mai fie abonați, sînt rugați a ne avisă prin o cartă poștală să-și ștergem.

Reclame nu ne vom face, nici vom pune pe alții să ni le facă; promitem înse ca să ținem a ridică dtin ce în ce mai mult nivelul foii noastre, prin lucrări literare scrise în o bună limbă românească și prin ilustrațiuni cât mai multe și frumoșe, printre cari portretele bărbaților noștri de pe terenul culturai naționale vor ocupa un loc de frunte.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA.

Proprietar, redactor respundător și editor:
IOSIF VULCAN.

Băile dela Buziaș.

Sesonul s'a deschis la 13 maiu. Aceste băi sémână cu sursele oțelóse dela Spaa, Pyrmont, Schwalbach și Pyrawarth. Buziaș are escelente băi feruginóse și oțelóse calde și reci, minerale și de mlăștînă, scâldi de notat.

Stabiliment de cură de apă rece și masage

cură de beut

fórte priincióasă pentru lipsa de sânge, catare cronice de stomac și de intestine, pentru bóle de rerunchi și petró, anomalii secșuale, sterilitate, nervositate, scrofuld, reumatism, podagra și migraine etc.

Sesonul maiu—octombre.

Băile Buziaș, stația calei ferate la Timișóra seu Lugoș. Omnibuse la gară. Prospecte la cerere gratuit.

(6--6)

Diracția »băilor Busiaș.»